

Q. B. V.

THESES PHILOSOPHICAE.

De

COMPETENTE
PHILOSOPHI
JVDICE,

Quas

Consent. Ampliff. Facult. Philos. in Acad. Aboensi.

Sub PRÆSIDIO

Mag. NICOLAI HASSELBOM

Matheim. Profess. Reg. & Ord.

PRO GRADV

Publice Ventilandas sistit

STIPENDIARIVS REGIVS

ABRAHAMVS FROSTERVS

Ostrobothnicensis.

Ad diem 22 Februar. Anni Christ. 1738.

Loco, horisque antemeridie consuetis.

ABOÆ, Excud. Joh. Kiämpe, Reg. Acad. Typogr.

S:æ R:æ M:æ
Magnæ Fidei VIRO,
Reuerendissimo Domino,

D. JONÆ FAHLENIO

S. Theologiæ Doctori Celeberrimo, Dioeceseos Aboensis Episcopo Eminentissimo, Venerandi Consistorii Eccles. Præsidi Grauiissimo, Scholarum per totam dioecesin Ephoro Accuratissimo,

CONSTANTEM FELICITATEM ET ANNOS!

*Q*uod in facies hiece, & vix dum satis purgatus, factus ad fulgida Tua, Pater Reuerendissime, limina submisit adrepat, id quidem certe non propria sua, sed inusitata Tuæ in auctorem gratiæ facit fiducia. Etenim illas inter virtutes, quarum satellitio suauissimo, in tanta Tuæ dignitatis adsertionem, stipatus es, caput facile effert illa, qua nouercantis fortuna iniuriis proffos foues tenerrime, & atcollis benignis-

benignissime, Nouit hanc in Te, Reuerendissime Domine Episcopo, laudem omnem transgressam virtutem Patria, testatur Ecclesia, celebrat Academia, celebrabit quoque integra illibataque, si qua erit posteritas, voce. Sed si cui hanc extollendi materies data est atque occasio, mihi profecto cumulatione ea contigit mensura, cuius tenuissimas spes affectu, non dicam gratiose, sed vere paterno sustentasti & fortune Tuæ viribus, ultra merita mea, confirmare dignatus es. Que summa gratissimi animi letitia dum expendo, mecumque voluo tacitus, non hoc factu, ceu pullo columbino, litandum mihi fuisse equidem intelligo. Scilicet maiora Tibi & mascula thura, virtutibus paria, meritis debita, offerenda essent. At vero ut Tuæ, Pater Reuerendissime, fortis eminentia maiora a me non desiderat; ita neque mea tenuitas, & parior ingenii vena, grandiora admittit. Te itaque, Reuerendissime Dne. Doctor & Episcopo, veneror, ne tantillum voti mei monumentum, non suo apparatu nec argumenti nobilitate, sed offerentis vnice estimandum pietate, asperneris. Sic macta Tuo in me ingenti merito; faue beneficiis Tuis, iisque perpetuitatem addo. Sic, scio, recte omnes viuideque mentes, quarum integritati non solum ex conscientia merces, sed etiam idem a Te paratum premium, supplices mecum orbis vniuersi venerabuntur Rectorem, ut tantum decus, quod in Te rebus nostris inest, diu incolume superesse velit!

REVERENDISSIMI NOMINIS TVI

Client' deuotissimus
Abrahamus Frosterus.

Nobilissimo & Amplissimo Domino,

**D^N: SAMVELI
FORSEEN,**

Secretario Prouinciarum Aboensis, Biörneburgensis
& Alandicæ Accuratissimo, Solertissimo,
Fautori Litterarum,
& Nutritio suo Benignissimo,

LONGAM PROSPERÆ VITÆ VSVRAM!

A Fortuna sapiens, quam a iudicio, proficisci munera, de
muneribus plurimum qui accurato iudicauerit sensu, verum
experietur. Horum hæc, inter alia, sunt momenta, hæc
quasi communis sensus: tempus, locum, personas obseruent.
At vel hæc in tenui quam sæpe deficiunt re? Quid igitur?
sunt re & animus concidet? Meliora præcepto. Careant mu-

nera

vera cum tempore, cum loco, cum personis sua convenientia; sua tamen bonæ voluntatis opulentia merito carere non debent. Hinc olim, hodie quoque, apud nobiliores mortalium, quæ illorum est ingenita animi altitudo, non dantis animum ex datis, sed ex animo commendari data videat. Affert alius ex grege lac, alius ex agro fruges, omnes illius rei fructum, in qua paranda occupantur; animum simi-lem munere, declaraturi. Et plerisque bene cadit aëa, pro vbi ex affectu res æstimatur, susceptionis benignitate oblationis vbi subleuatur exilitas. Quæ ipsa ego intra animi voluens penetrabilia, eandem fortunam tento, hasque chartacei operis lacinias, adunca consutas manu, Tibi Vir Amplissime, submisso obseruantie studio, loco qualiscunque munusculi, defero. Quod si Tuo maxime exasciato, singulis articulis, computaueris iudicio, ex gratia in fastidium tara tenue munus facile ibit: cum neque opportunitate sua, neque exacta cum Tua Amplitudine convenientia, Tuis se insinuare gratiæ visis queat. Taceo, quod iis quoque, quæ in me contulisti, maioribus beneficiis haud respondeat. Verum enimvero in harum rerum, meaque tenuitatis, conscientia, vna spes sustentat, Te, Patrone Benignissime, gratam clientis Tui mentem studio & pietate, non mole, nec libamenti pretio æstimaturum. Sic porro fortune casibus adflicta mens, Tuis refocillata fauoris radiis, pro Tua, Familiæque Amplissima salute & perenni flore vota constanter nuncupabit
ardentissima

NOBILISSIMI ATQVE AMPLISSIMI NOMI-
NIS TVI

Cultor humilissimus
Abrahamus Frosterus.

Baco de Verulam. in Sermon. Fidel. de Veritat.

In intellectus humanus, dum causas secundas in-
tuetur sparsas, interdum iis adquiescere potest,
nec ulterius penetrare; verum cum tandem cate-
nam earum, connexarum inter se, & confoede-
ratarum, contemplari pergat, necesse habet confu-
gere ad providentiam & Deitatem. Et hoc i-
psum est coelo in terris frui, quando mens hu-
mana in caritate movetur, in providentia quae
scit, & supra polos veritatis circumfertur.

PHILOSOPHUS, omnium consensu, is dicitur, qui scientificè ex rerum naturis rationem exponit, cur & quatenus aliquid esse, vel fieri possit.

Ab antiquis retro seculis varie colluctatum fuit cum philosophis, qui vel inania, nulliusq; virtutis feracia proferebant, vel ad minimum eandem impediebant, donec viri, solidam veritatem magis magisque amantes, errores eorum corrigendos sumere, ne technis quibusvis scientias vtilis moresque bonos porro corrumperent. Videbant enim homines tunc tandem tanius philosophaturos, si tetris verborum monstris, eorumque nutricibus, mores animi putè prauos, in perpetuum exsilium actis, & soliditati & moribus studere ardentius inciperent.

§. II.

SCIENTIFICE aliquid exponimus, quando i-
A
dem

dem promte deducimus, ex principiis evidentibus & immotis, per legitimas ratiocinationis consequentias.

§. III.

PRO PRINCIPIIS evidentibus & immotis habentur notiones rerum determinatæ ac distinctæ, seu definitiones exactatæ, communissima axiomata, seu veritates vniuersales, propositiones anteriores demonstratæ, immo experientiæ indubitatæ, quibus tanquam certis, atque omnibus in confesso positis veritatum demonstrandarum præmissis, seu fundamentis vtimur.

Per **LEGITIMAM AUTEM RATIOCINATIONIS CONSEQUENTIAM** intelligimus vnus vel plurium syllogismorum inter se concatenatorum seriem, quibus aliquid ex aliis, tanquam præmissis siue anterioribus, rite positus colligitur. Ast **PROMTE** vel expedite dogmata sua proponere censebitur philosophus, Si 1:º acumine, ne notiones ex obiectis formans easdem confundat, 2:º profunditate, quo notiones comparatas distinctas in alias simpliciores continuo resoluat. 3:º memoria, vt principia isthæc resoluta facilius recogno-

cognoſcat, ac 4° ſoliditate, quo ratiocinia hinc ³
diſtinctius connectat, inſtructus eſt. Ergo philo-
ſophi, dogmata ſcientificè exponentis, criterium
primum conſtituent hæc quatuor: acumen, pro-
funditas, memoria ac ſoliditas.

§. IV.

PER NATURAM RERUM hoc loco intelligo
rerum eſſentias, ſeu quod idem eſt, illud
primum conſtitutum in re, vnde intelligimus
rem obuiam ita affectam eſſe, & non aliter.

Homini cuiſlibet conceſſum eſt, vt, quam primum
terminum quendam audiat nominari, ſtatim ex na-
turali intelligendi vi inquirat, qualis eiſdem pote-
ſtas & valor ſit; dehinc, prouti rem hanc tali affe-
ctam indole ſiue conſtitutione videt, eidem porro ta-
lia quoque adiungat atque tribuat, qualia ipſius rei
indoles ex ſeſe determinet; quare cum rem hanc ob-
uiam, vi iſtarum determinationum naturalium, ſiue
attributorum in ipſius rei natura adeo fundato-
rum, agnoſcat huic vel illi ſpeciei, huic vel illi gene-
ri assignari, ſtatim quoque horum cognatas compa-
ratasque antea notiones, cum eadem connectit: quo
autem plurib⁹ hoc genus & hanc ſpeciem notionibus
ſcaterere videat, tanto amplius veritatum ſyſtema ſe na-
ſtum eſſe gaudet homo: vt adeo non poſſit non in rei
eſſentiam primum inquirere, ac pro eius ratione ſin-

⁴
gula illinc deriuare, quæ eidem insunt, vel inesse
possunt.

§. V.

EA in essentialibus rerum constitutionibus in-
sunt vel inesse possunt, quæ sufficienti mo-
do ex iisdem determinantur. Ergo in essentialibus
rerum continetur ratio, cur aliquid iisdem
competat, nimirum, vt vnum præsupponat alterum
& alterum rursus aliud, & sic porro; adeo vt v-
num ex altero nexu continuo deducatur, quate-
nus illud sufficienti ratione ex hoc, & hoc iterum
ex alio determinetur; Vt sic igitur philosopho,
veritatum nexum inspecturo, necesse sit nosce,
vi cuius determinationis hoc vel illud prædica-
tum de re quapiam valeat.

§. VI.

Hinc philosophus etiam ex rerum naturis ratio-
nem redditurus, cur aliquid esse possit, ex-
tra naturæ sphaeram non vagatur, sed quam ma-
xime intra; cum nempe, definitionum accurata-
rum ac demonstrationum ope, consequentiam ac
nexum veritatum naturalem quam rigidissime ob-
seruat, quod philosophi criterion alterum esto:

Ca:

Cauendum philosopho, omni qua potest opera, ne per errorem eiusmodi principia ex rerum naturis formet, quæ ibidem minime continentur. Par enim errorum ac veritatum, dum demonstrantur, ratio est; adeo ut ex errore capitali vno plures alii demonstratiua quadam ratione deduci queant, quod etiam Spinosæ, miserrimi illius hominis, ex principiis falsis errorum systema condentis, exemplo cuius perspicuum. quare philosophum ex rerum essentiis omnia depromere oportere affirmauimus. Dum autem rigidissimam veritatum nexus obseruantiam philosopho iniungimus, non hoc intendimus, ut sciolum agat, summa inis miscendo, hoc enim esset α' φιλοσοφῶν, sed ut intelligibili modo ostendat, quomodo vnum ab altero determinetur, siue quomodo vnius rei cognitio a cognitione alterius pendeat. Nimirum, definitiones præcedere debent, quarum definita ingrediuntur tanquam notæ definitiones alias: ita enim & definitiones sequentes intelliguntur per antecedentes, & circulus in definiendo euitatur, methodo demonstratiuæ maxime aduersus. Similiter propositiones præcedere debent, quæ tanquam principia ingrediuntur aliarum demonstrationes: ita enim & principia certa sunt & circulus in demonstrando euitatur, methodo demonstratiuæ e diametro aduersus. Quamobrem ordo sua sese ipse offert, vbi demonstrationes condere aggredieris. Quamprimum enim principiis opus habes, quæ in anterioribus demonstrata nondum sunt, ea propositioni, quæ præ

præ manibus est, præmittenda esse apparet. Quod si demonstrationē huius propositionis denuo ingrediuntur aliæ, quas in anterioribus nondam exposuisti; hæ ipsæ quoque eidem præmittendæ erunt, donec ad tales perueneris, ad quas demonstrandas principiis aliis opus non habes, quam quæ ex anterioribus assumere licet. Qui disciplinas ad formam demonstratiuam reuocarunt, illi recordabuntur se ad ordinandas propositiones aliis regulis non habuisse opus. Ita habet Celeber. Wolfius in Horis subseciuis Marburg, A: 1730. Trimestr. Brumal. N. II. §. 9.

§. VII.

Sunt etiam nonnulla, quæ quidem rei oblatæ adscribuntur, eidem tamen naturali connubio non adhærent, sed ex conditionato quodam statu inesse intelliguntur, quæ *accidentia* vel *modi*, atque horum prædicationes *modificationes* rei nuncupantur. Sunt adhæc multa in rerum naturis, quorum accuratæ dari non possunt definitiones, adeoque in myseria abeunt, ad quorum notitiam incompletis quidem obseruationibus accedimus, minus tamen complete possumus exponere, nisi in quantum notiones nostræ incompletæ veritatibus aliis, connubium cum ipsis habentibus, conformes quomodocunque sint.

sint. Quamobrem tamdiu sumuntur pro veris, quoad ansam præbeant alicuius inquirendæ veritatis; atque hac ratione sententiæ formatæ *hypotheses* audiunt. Quoniam itaque philosophi est ex rerum naturis rationem reddere quatenus aliquid fieri possit (§. I.) patet eundem intelligibili modo ostendere posse & debere statum conditionatum prædicatorum accidentalium, atque *hypotheses* non nisi in tantum admittere, in quantum ansam illi præbeant inquirendarum, completarum magis notionum siue veritatum. Quod criterion philosophi esto tertium.

§. VIII

DIUDICARE QUIDPIAM tunc dicimur, quando in illud inquiremus, num tale sit, quale esse dicitur. Qui itaque iudicium de re quapiam ferre poterit, is 1:º sufficienti eius rei, de qua controuersia est, cognitione instructus erit, & 2:º habebit facultatem inquirendi in rem obuiam, num ibidem tales contineantur notæ vel criteria, quæ rem aperte talem produunt, qualis proponitur.

§. IX.

*S*olus philosophus philosophum diiudicabit. Qui diiudicabit aliquid, eum oportebit rem probe cognoscere de qua quæstio est, atque insuper facultate inquirendi esse instructum (§. 8.) ergo philosophum diiudicaturus philosophi criteria probe cognoscat, & facultate iam laudata gaudeat oportet. Quare cum philosophi criteria sint 1:o acumen, profunditas, memoria ac soliditas (§. 3.) 2:o mutua & naturalis veritarum coordinatio (§. 6.) & 3:io hypothesium sana constructio & usus (§. 7.) ergo diiudicans eo ipso habebit & ipse isthæc criteria, quo possit ea in alio dignoscere. Iam vero isthæc criteria per se sola philosophum constituunt (per demonstrata), erit itaque solus philosophus: *Philosophum itaq; solus philosophus diiudicabit. Q. E. D.*

Nemo mirabitur nos tam audacter de competenti philosophi iudice locutos, cum ipsa diiudicationis consideratio ita nos urgeat (§. 8.) Scio quidem a multis multa hic obiici, præsertim iis, qui philosophiam illam miseram pronuntiant, quam putant non posse intelligi nisi ab aëclis; bonos tamen omnes in hanc sententiam nobiscum ituros spero, qui æqua iudicii lance rem perpendunt. Reliquis vero, qui philo-

sopho huic vel illi adhærent, quia palam laudari so-
 let, aut illum vituperent, quippe quem sciunt vitu-
 perari, suo abundare sensu permittimus. Hoc tan-
 tum innuo diiudicandi hocce munus non iuuenum
 arbitris relinquendum; ætas enim illos nondum acu-
 it; sed versatissimos in philosophia viros, eosque can-
 didos, hic labor omnino desiderat. Hic subsisto,
 cum Buchanano Poeta vouens (a)

*Mihi per anfractus vagos
 Vita, salebras inter & tenebras, iter
 Ostende rectum: & erutum sequacibus
 Erroris undis, prænio lucis Tuae
 Splendore, deduc veritatis in viam!
 Te nempe ab uno pendeo spe; Te Deum
 Unum & salutis columnen agnosco mea.*

(a) Paraphr. Psalm. XXV.

B

EPIMETRA.

I.

QUoniam homo non possit non cogitare, ex suis ratiocinans principiis, connectendo scilicet ope definitionum qualiumcunque propositiones obuias cum rebus utcunque conuenientes: sequitur quod Deus hanc cogitandi facultatem naturalem hominibus concesserit. Vnde & finem illum habuisse aliquem colligitur.

II.

QUare cum infinitam suam gloriam in creatione & ordine huius mundi, quasi in quodam speculo manifestatam, creaturis rationalibus ubiq; percipiendam præbeat, adeoque felicitatem eorum hoc modo consequendam intenderit. Ergo hominum cogitantium finis erit indagatio perfectionum Diuinarum, simulque felicitatis illorum mutux procuratio.

III.

Hinc philosophiæ, siue rationis culturam, hoc sine institutam, veram & fructuosam maxime iudicamus.

IV.

Philosophiæ vsum in omni vitæ genere experiri licet, partim in veritatis cognitione adquirenda, partim in veritate cognita ad casus obuios adplicanda.

V.

V.

QUam ob causam solidam rationis, & morum culturam in iuuentute simul & vna capescendam esse affirmamus nam quales notiones de scientiis ac virtute imbibant iuvenes, vel qualia morum exempla, in domibus parentum, vel alibi, contemplantes sibi fecerint propria, tales etiam reipublicæ & ecclesiarum ciues vel ministri futuri sunt.

VI.

QUoniam vero homo omnis, intelligibili modo veritatum nexum inspecturus, non possit non a principiis ad principia, h. e. a notionibus siue definitionibus, naturam rerum explicantibus, ad iudicia, a iudiciis vero ad consequentias siue conclusiones, nexu naturali, pergere: methodum hanc naturalem, vel si maus systematicam, studiorum rationalium animam appellare audeo. Hinc etiam iuvenes huic methodo adsuefaciendi; modo ad viam rerum experientiam & virtutem innocuam vna, vt diximus, manuducantur; ne intelligendi huiusmodi ratio, apud ipsos, in phantasmata & technas potius, quam in veritatum percipiendarum tractandarumque rationem faciliorem abeat.

VII.

IAM vero homo quilibet sapiens certo certius intelligit, in hoc rerum statu, se nec mutæ felicitati obtinendæ satis prospicere posse, nisi maius intelligentiæ lumen illi ex alto oriatur; nec Diuinis boni-

bonitatibus & magnificentia delectari satis posse, manente ipsius & sociorum culpa, ac tremebunda iusta poena, nisi sciat easdem e medio esse sublatas. Ergo verus philosophus factam a DEO reuelationem, siue verbum DEI scriptum, pro fastigio scientiæ summo auide arripit, simulque per Christum Redemptorem DEO associari intime cupit.

SOLI DEO GLORIA.

Sinom Högstrade käre Broder.

Menn'stio tänkar, utan ankar,
Swåfwa uri lustans haaf,
Så i tyfens djup i qwas:
En kull ramlar, en kring famlar
Efter wäder, sinnens släder,
Ed far mången opp och neer,
Luis han sig bedragen se.

Wijshets styrcka de påhrda,
Som wäl kâne des element,
Och des lystra regement,
Hon en fågnad är och hägnad,
Erinnens södsel, kropsjens skidhel:
Ewiggheten hennes frögd,
Dijt hon lyftar glad och nögd.

Hennes fäste, bo och näste
Grundar sig på HERREN wårck:
Sielfwa sannings diupet, märck;
Det wår HERRE sidr' och smårre
Creaturen i naturen
Hwarje gifwit sina stic,
Sino lag til minsta prick.

Defas lynnen, art och konnen
Fordra en god ordnings långd,
Som hwart jämlar i sin mångd
Til sin stamma, rum och timma;
Til sitt slächte, så utklächte,
At hwart i sin ordnings stoc
Kännes, som en sannings stoc.

Dåraf kännes och utnåmes
Hwad til GUD höfsted wål:
Hwad hållt med grundrihta stål

I naturen, creaturen
Henne lyser, at hon nyser
At det måhl, dyt i sin gång
Alt afgår med nöjen mång.

Hår urmanes och upanes,
EMEN til all munterhet,
Uf Guds ordn. ngs lustighet.
KROPPENS söda: lif och gröda.
Giälla luften, jord och flykten
Efickligt of meddela wil,
Lå wi lägga mödan til.

All vår wandel, värd och handel,
Bör of i slik ordning gå,
Och ej regle. löst fringgå:
Hvars ens åhra, konst och lära,
Stall of laga, böija, draga
Til at hålla harmonie,
Som är EÅSERNS lif och frid.

Men at känna och utnämna
Hvart tings art och ordnings lag,
Sker ej brått med några tag:
Hårtil höfves och bepröfves
Uachtsamt sinne, trästigt minne;
Grundfast tancka pröfswar alt
Efter inre wicht och halt.

Samma driften eskar Skriften,
Som af Bror utgifwen är:
Hwad gode Philosophen lär,
Hwad des tanckar är och anckar,
Hwad des snille, art och gille,
Hwaraf han bepröfswas bör
Om han sant i frididen för.

Sanning drifwa och framgifs

Ha ej alla lika lärt;
Mången har för sant och lärt
Hvad det löcka, trefls besmycka;
Hvad det nöjen, art och löjen,
Något när upfylla kan
Håller han för godt och sant.

HERREN råde Dig med nåde,
Broder i Din Lärdoms gång,
Tills Du lefwat åhren mång!
För den fågnad, roo och hågnad
Du bewisat mig, war prisad
Af Din trogna kära Bror,
Som med nöje hos Dig boor.

Johan Frosterus.

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
ART AND HISTORY
OF THE
CITY OF
NEW YORK

John Elliott

